

1337.

IVRIS FORENSIS SAXONICI
RACEMATIONEM
AD
PRIVILEGIA
PAUPERVM
SPECTANTEM

PRAESIDE

CHRISTIANO HANACCIO

I. V. D. IVR. SAX. PROF. PVBL. ORD. FACVL
TATIS IVRID. ASSESSOR. EXTRAORD

RESPONDENS

ERNESTVS Gottlieb SCHEIBNERVS

OSSIT. MISN.

DIE JAN. 13 1776
TEMPORE LOCOQVE CONSVETO

PVBLCB
TVEBITVR.

VITEMBERGAE
TVPIB VIDVAE KOBERSTEINIANAE.

ist. Saxon.
K.
196, 12.

*Ad Sax. Reg. P. Sax. Nr. 263.
I. 1776*

2176

256

Vbi, contra pauperem, qui tamen paupertatis iure nondum utitur, diuitis cuiusdam pruritus maleuolumque litigandi propositum animaduertitur, huic iusiurandum calumniae ante, quam alteri paupertatis sacramentum decernatur, merito iniungendum est.:

Probatur per generalem dispositionem *Ord. ueter. tit. 33. et Decis. nou. 70.*

Accedit ratio, 1. quod praestet calumniae diuitis mature occurrere, quam pauperi extra ordinem, ac non sine aliorum incommodis, succurrere.

2. Quod diuitis rixandi libido ac temeritas nondum satis repressa atque cohibita uideatur, ut illa iustae pauperis causae nocere nequeat huiusque uictoriam tandem efficere inanem.

THES. II.

Reus pariter, atque actor, imo uterque simul, priuilegiorum, quae, paupertatis causa, obtinent, particeps fieri potest, si modo uterque hic illud legitime praestet, sine quo ius paupertatis alioquin non conceditur, arg. *Ord. recog. ad tit. I. §. 13. uerb. et vertrete gleich Klägers, oder Beflagten Stelle* &c.

Ratio dubitandi, quod contra pauperem, ob deficientem exactionem, nemo facile litem sit moturus.

Rat. decid. Reus, existimationem, uitam ipsam, aut patrimonium futurum, cuius acquisitionem uariis modis potest sperare, iuste defensurus, priuilegio paupertatis haud indignus habetur.

THES.

THES. III.

Si pauper, coram iudice inferiore litigans, in manifesta nerfar uideatur calumnia, uel iuramentum malitiae praestare non ualeat, dicasteria non tam, de priuilegio denegando, quam, de re ipsa ad Superiorem deferenda Indicem, sententiam ferre possunt, arg. *Ord. uet. tit. I. §.* Würde sich nun re. et *Recog. ad d. tit. §. 14. in fin.*

Valet omnino argumentum a indice inferiore, ad dicasteria, ita, ut, quod illi haud licet, neque his integrum sit.

Ratio secundaria, quod monitum Ordinum Prouincial. cognitionem dicasteriorum diserte hic suadentium, in noua lege merito neglectum sit.

Nam, si sententia admitteretur, tum etiam leueratio, uel appellatio, contra illam admittenda foret, quod certe causam principalem nimis remoraretur.

THES. IV.

Licet in antecessum certo nondum constet, multis litis sumptibus opus esse futurum, v. c. in iudiciis prouocatoriis ante, quam prouocatus comparuit mouitque actionem ipsam; nihilo tamen fecius pauperum iura rite petentibus sunt concedenda

Exceptio, si iudex ipse, donec lis fiat matura paulloque sumptuosior, expectare uelit.

Bene hic prudenterque omnino agit, si et paucas suas praesentes sportulas a prouocante potius commode exigat, et, iuramentis, alioquin necessariis, paullisper parcendum, ducat.

THES. V.

Cum iuramento calumniae generali, apud nos generatim haud recepto, uid. *Ord. uet. tit. 33.* iuramentum illud malitiae, quod, praeter iuramentum paupertatis, hic praestat ille, qui priuilegia paupertatis obtinere cupit, reuera coincidit.

THES. VI.

Paupertatis illud sacramentum, siue partem eius assertoriam, siue promissoriam, respicias, benignam illam sine dubio admittit inter-

interpretationem, ut neque ipsius pauperis ac suorum, quos hic alere debet, consuetis detrahatur alimentis, neque ipse, suum uel suorum genium defraudando, sumptus litis comparcere debeat.

THES. VII.

Quando ad illius, qui, paupertatis iure usus, nondum restituit, patrimonium cooritur concursus creditorum, iudex, prae reliquis creditoribus communibus, nullo gaudet iure potiori, nisi litis, in quam hic uertit, emolumentis, communis bona debitoris sint au-

2, a. g. *Ord. recog. ad tit. 42. §. 1.*

Ratio 1. Quod pauper, se omnia restitutum esse, promittat, hoc, saluo iure cuiusvis tertii, fieri intelligitur.

2. Deficit lex, iudici plus, quam hic positum est, tribuens.

3. Si bona debitoris, existente iam concursu, demum augeantur, ratio dubitandi adesse potest nulla.

4. Sin iam ante concursum aucta fuerint, ratio dubitandi, summa legis Saxonicae aequitate facile diluitur.

THES. VIII.

Absentis curator, qui illius nomine iura paupertatis prensat, a malitiae quidem iureiurando solutus est ac liber, paupertatem uero iuratus asserere debet, *Ord. Recog. ad tit. 1. §. 11.*

Causa remissi iuramenti malitiae est, ut eo facilius defendatur absens.

Rat. dub. quod ad iuramentum paupertatis: Potest forte absens, ignorante maxime curatore, facultates, recens acquisitas, habere.

Rat. decid. Rei expediendae causa, plus habere absentem in bonis, quam curator eius certo scit, haud creditur.

THES. IX.

Si tutor, uel curator, rationibus legitime redditis, paupertatem illorum, qui in tutela, uel cura, sunt, iudici satis prober, paupertatis iuramentum, iubente, uolente Serenissimo, facile posset remitti.

Rationibus enim, quotannis legitime redditis, plene creditur.

THES. X.

Tametsi, uti antea dictum, tutoribus curatoribusque iusiurandum

dum

dum malitiae remissum omnino est, iudex tamen, sine omni iustitiae causae examine, privilegia paupertatis impertiri non debet.

Ratio: Quia causa, aperte iniusta, beneficiis iuris indigna censetur.

THES. XI.

Durante lite, aduocatus, qui illam, pauperis nomine, curat, nihil sportularum sumere debet, *Ord. Recog. ad d. 1. §. 12. uerb. in* zwischen umsonst und ohne Abforderung einiger Sportuln etc. Quae generalis dispositio, iuncto §. 1. tit. 3. *Ord. recog. uerba* Ordinationis Curiae Provincialis Vitemberg. de a. 1550. sub rubr. *Eyd dorer Procuratoren, fol. 1378. C. A. P. 1.* Was ihm aber gegeben wird, das soll ihm ziemlicher Weise vor eine Verehrung zu nehmen nicht verbothen seyn, sine dubio abrogauit.

Rat. dub. Quod Aduocati pauperum in d. Curia non amplius habeant salarium certum; Multo ergo magis praemia illis, aut honoraria accipere nunc licebit.

Rat. decid. Quod Ius Sax. dd. ll. generatim constituens, omnem excludat distinctionem.

THES. XII.

Sed lege non reprobatursolutio, si pauper, pendente lite, meliores nactus sit fortunas, *Ord. Recog. d. 1. §. 14. uerb. oder sonst* Zeit wäh- renden Processen ic. etwas erlangen ic. aut, si pauper, praestitis operis, debitum comminuere ualeat, aut alia iusta compensandi existat occasio.

Ratio partim in fauore liberationis et aequitate solutionis debitae, partim in mutuo utriusque consensu, partim denique in utilitate quadam, aliis innoxia, ponenda est.

THES. XIII.

Quod si pauper aliquis, ob auctum patrimonium, privilegio, antea obtento, per tempus caruit, sed nunc eodem iterum ualde indigere coepit, utrum ius paupertatis, semel iam antea concessum, et forte extinctum, sua sponte quasi reuiuiscat, an denuo rite impetrari oporteat, sine lege definire non auium.

Media hic uidetur uia, si, omisso malitiae iureiurando, solum de paupertate subsecuta iuraretur.

THES. XIV.

Aduocato, ob eiusmodi causam iter facienti, sumptus itineris der baare Verlag zu Fuhr-Ross-Lohn und nöthiger Zehrung, a iudice in numerata pecunia exsoluendi sunt, neque eidem inuito hospitium cum uictu et reliquis, in solutum obtrudi potest.

Ratio 1. Lex tantum de solutione, vom Vorschusse des unentbehrlichen baaren Verlags, disponit, nihil uero de datione in solutum fanciuit.

2. In dubio uerbis legis inhaerendum est.

3. Lex in solutum dationem non nisi, utroque consentiente, admittere uidetur.

THES. XV.

Ad pecuniam, a iudice praenumerandam, zum baaren Verlage, praeter cetera, merces quidem nuntii, das Bothen-Lohn, pecunia uero, pro incommodis itineris, das Meilen-Geld, aduocatis debita, item atque sumptus itineris testibus debiti, non aequae pertinent.

Ratio 1. Nuntius sine mercede sua uiuere non potest.

2. Pecunia, pro incommodis itineris debita, est tantum pars honorarii aduocati.

3. Testes in causis pauperum, ob non solutos itineris sumptus, testimonium declinare nequeunt, *Ord. Recog. ad tit. 22. § 3.*

4. In hac lege non tam solutio eorum sumptuum, quam aliud quippiam diserte praeceptum est.

THES. XVI.

Qui praefectarum iura ac redditus, una cum iurisdictionis administratione et emolumentis, locationis conductionis iure, possidet, hanc pecuniam e suo soluere debet patrimonio, neque mercedi, Camerae Regiae debitae, hoc nomine quicquam detrahere potest.

Valet hic argumentum a commodis ad incommoda iurisdictionis.

Vi huius argumenti, magistratus quoque oppidanus, quod hic soluendum est, primum e suo, ac postea deum, in subsidium, e communi, sumat aerario.

THES.

THES. XVII.

Iniquum haud foret, si diues litis confors lege ad id deuinciretur, ut, pro litis consorte paupere, interim, donec lis sit finita, solueret sportulas.

Ratio: 1. Communis utriusque causa, communeque emolumentum litis.

2. Subducto paupere, intuitu ipsius litis, eadem manent sportulae.

3. Diuitis persuasio iustitiae et spes uictoriae, ideoque facile recuperandi impensas, pro paupere factas.

Iura consortii litis, quae, pauperis causa, hinc inde redundare quoque possunt in diuitem.

5. Incommodum, haud exiguum, quod, ne pauper prorsus succumbat, iudici et aduocato imponunt leges, si uidelicet aliud iuuandi remedium, ipsique liti proximus eiusdemque particeps aliquis, deficiat.

THES. XVIII.

Potest etiam ius paupertatis retro, ad hunc uidelicet effectum, obtineri, ut pauper, qui, ob paupertatem, iuribus suis inuigilare haud ualuit, in integrum restituatur, *Ord. Reg. ad d. iur. § 13.* tum uero sine dubio praeprius paupertas etiam retro probari et in hanc sententiam iurari debet.

Nam uerba *Ord. recog. d. 1.* und er sein Unvermögen zu deren Fortstellung bescheiniget, etiam ad tempus praeteritum referri possunt et, ob uerba deinceps sequentia: *vorhergesetzter Maassen* &c. omnino referri debent.

THES. XIX.

Pauperum heredes, si iisdem paupertatis iuribus, cum defuncto, uti nolint, sed suis sumptibus litem continuare uelint, sine utroque iureiurando malitiae uidelicet ac paupertatis, admittendi sunt.

Non obstat textus *Ord. Recog. d. 1.* So sollen hingegen &c. wüschlich praestiret.

Etenim uerba illa ita non sunt captanda, ut inde interpretatio euadat cauillatoria.

THES. XX.

Privilegium paupertatis semper est res diuidua, adeoque coheredes singuli, siue in causis, ipso iure diuisis, siue per se talibus, siue etiam in indiuiduis, uersentur, sigillatim illud semper debent obtinere

re

re, neque concessum uni, iuuat alterum, arg. *Ord. Recog. d. l. ubi*, quod de heredibus, nulla habita causarum ratione, generatim constitutum est, de illorum quoque singulis ualeat, necesse est.

THES. XXI.

Pauperem, in uariis suis causis, paupertatis priuilegio indigentem, siquidem omnes ac singulae coram uno eodemque agitentur iudice, paupertatis iuramentum semel tantum dixisse, sufficit.

Ratio: Quia legi Saxonicae forensi superflua et frustranea haud comprobantur, imo eiusdem uniuersali rationi aduersantur et cum quodam iuramenti abusu coniuncta esse uidentur.

THES. XXII.

Desideratur lex, pauperi beneficium competentiae ita tribuens, ut ne illi uictoria sua prorsus sit inutilis, sed huius emolumenta, deducta primum pecunia numerata, *der gethane baare Verlag*, inter iudicem deinde aduocatumque et pauperem ipsum, proportionem arithmetica diuidantur.

Ratio iuris constituendi: 1. Leges, paupertatis priuilegium largientes, uere consultum uolunt pauperibus.

2. Sumptus litis, secundum naturam rei, non debent esse maiores, emolumentis uictoriae.

3. Aequum ergo est primumque, ut hic obtineat distributio arithmetica.

THES. XXIII.

Qui, pro paupere iurato, quocumque, contra *Ord. recog. d. l. §. 14.* pactus est, soluere debuit, illi, ab hoc repetendi solutum, actio competit nulla.

Rat: Qui legem prohibentem aspernatur ac uiolat, in turpi uersatur causa.

Solutio ergo hic fit paenae loco;

In paenalibus uero exulat regressus et quodlibet factum, paena dignum, suos tenet autores.

THES. XXIV.

Pauper iuratus, in ipso licet euentu litis, temeritatem satis prodiderit, nondum tamen periurii reus censendus est.

Ratio dub. Quod de malitia antea iurauerit.

Rat. decid. Quod de dolo, qui hic requiritur, ab initio liquido satis constare uix ac ne uix quidem possit.